

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคชุกุนยา (ไข้วัดข้อยงลาย)
ในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

แวงฮัน โตฮิล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ แวฮาชัน โต๊ะฮิเล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริพงษ์ ภิรมนัส)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริพงษ์ ภิรมนัส)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภา นันทวรศิลป์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร จันทร์ฉาย)

คณะสภามหาวิทยาลัยฯ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะสาขารณศาสตร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร.ถิรพงษ์ ถิรมนัส อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.ประภา นันทวรศิลป์ และ ผศ.ดร.ศิริพร จันทน์ฉาย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี โรงพยาบาลยะรัง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอยะรังทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยและอาสาสมัครสาธารณสุขในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอยะรัง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

แวนาชัน โต๊ะฮิเล

51923261: สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ : สม.(สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน

แวนชาน โตะฮิเล:การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุนยา(ไข้ปวดข้อ
ยุงลาย) ในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

(People Participation in Prevention and Control of Chikungunya in Yarung District ,Pattani Province)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.อิทธิพงษ์ อิทธิมนัส, Dr.P.H.(Epidemiology) 88 หน้า,ปี พ.ศ.2552

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุนยา(ไข้ปวดข้อยุงลาย)
ในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อศึกษา
เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพสังคม การศึกษา การ
ได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับคำแนะนำเชิงชุมชน และการได้รับสิ่งสนับสนุนในการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุนยา
โดยใช้แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัว ส่วนที่ 2 เป็นคำถาม
ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุนยา ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นตอนการวิเคราะห์หาสาเหตุ ขั้นตอนการวางแผน ดำเนินงาน ขั้นตอน
การรับรู้ผลประโยชน์ และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลจากการกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัวเป็นแกนนำด้านสุขภาพของครอบครัว จำนวน 360 คน ในพื้นที่อำเภอ
ยะรัง ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2552 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาปรากฏว่า ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18
การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 48.1 ระดับปานกลาง ร้อยละ 45.6 ระดับน้อย ร้อยละ 6.4
ระดับการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน พบว่า ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วม
วิเคราะห์ ค้นหา สาเหตุของปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง
ปรากฏว่า ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
น้อย ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการรับรู้ประโยชน์จากการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุนยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
2.07 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
1.86 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคชิกุนกุน
ยา กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ ด้านอาชีพที่แตกต่าง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean=1.90 SD.630)
และไม่พบความแตกต่าง(P-value=.466) ด้านรายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean=1.90 SD..630) และไม่
พบความแตกต่าง(P-value=.498) ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean=1.90 SD..630) และไม่พบ
ความแตกต่าง(P-value=.976) ด้านสถานภาพทางสังคม โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกครอบครัวที่มีและไม่มีตำแหน่งทางสังคมอยู่ในระดับน้อย (มี mean=1.84,ไม่มี mean=1.94) และไม่พบ

ความแตกต่าง ($p=.252$) ด้านการได้รับคำแนะนำเชิงบวก โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ได้รับและไม่ได้รับคำแนะนำเชิงบวกอยู่ในระดับน้อย (ได้รับ $\text{mean}=1.68$, ไม่ได้รับ $\text{mean}=1.91$) และไม่พบความแตกต่าง ($p=.360$) ด้านการได้รับข่าวสาร โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ได้รับและไม่ได้รับข่าวสารอยู่ในระดับน้อย (ได้รับ $\text{mean}=1.79$, ไม่ได้รับ $\text{mean}=1.90$) และไม่พบความแตกต่าง ($p=.389$) ด้านการได้รับสิ่งสนับสนุน โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ได้รับและไม่ได้รับสิ่งสนับสนุนอยู่ในระดับน้อย (ได้รับ $\text{mean}=1.90$, ไม่ได้รับ $\text{mean}=1.91$) และไม่พบความแตกต่าง ($p=.724$)

เมื่อวิเคราะห์ตามการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพด้านสังคม การศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับคำแนะนำเชิงบวก และการได้รับสิ่งสนับสนุนในการป้องกันและควบคุมโรคชุกชุมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และไม่พบความแตกต่าง เว้นแต่การมีส่วนร่วมรับรู้ผลประโยชน์ของครอบครัวจะอยู่ในระดับปานกลาง

51923261 : M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS : PEOPLE PARTICIPATION

WAEHASAN TOHELAY: PEOPLE PARTICIPATION IN PREVENTION AND CONTROL OF CHIKUNGUNYA IN YARANG DISTRICT ,PATTANI PROVINCE.

ADVISORY COMMITTEE:THIRAPONG THIRAMANUS, Dr.P.H.(EPIDEMIOLOGY), 88 P. 2009

The study of People's Participation in Prevention and Control of Chikungunya in Yarung District ,Pattani Province is subjected to find the participation level of Yarang district populations, Pattani province and study the factors that influenced the participation which consisted of the economic status , social status, education, information, invitation and sponsors in Chikungunya control. We used the questionnaire which developed from the study of relevant methods, theories and researches which consists of 2 parts. 1st is questions about the family status, 2nd is the level of participation in Chikungunya control and prevention activities in which has 4 steps, the participation in decision making, find out the cause, lay a plan, action, benefits recognitions and finally the follow up. Collecting data from the samples which are the family leaders or representative members. Sample size is 360 people in Yarang district during July 2009. Analyst data by using the instant program. We use the frequency, percentile, mean, Standard deviation, t-test, f-test and statistical significant at 0.05.

The study reveals that the over all participation is in the moderate level with the means value at 2.18, The level of people's participation is 48.1% in the high level, 45.6% in the moderate level and 6.4 in the low level. For the level of participation in Chikungunya control and prevention activities, the part of participation in decision making and find out the cause have the average means at 2.87 and is in the moderate level. The participation in each steps reveals that in the participation in decision making step has the average means at 1.89 and is in the low level. In part of benefits recognitions has the average means at 2.07 and is in the moderate level and in the part of follow up and evaluation has the average means at 1.86 and is in the low level

The analysis of the different in Chikungunya control and prevention and the economic status : the study of 1. different occupation, has found that the overall is in the low level and no

significantly different , 2. income, overall is in the low level (Mean=1.90 SD.630) and no significantly different (P-value=.498), 3. Education, overall is in the low level (Mean=1.90 SD.630) and no significantly different (P-value=.976), 4. Social status, overall is in the low level (participate - Mean=1.84, non-participate- mean = 1.94) and no significantly different (P-value=.252), 5. Invitations, overall of the invitation recieval is in the low level (recieved - Mean=1.68, not recieved- mean = 1.91) and no significantly different (P-value=.360), 6. Information, overall of the information recieval is in the low level (recieved - Mean=1.79, not recieved- mean = 1.90) and no significantly different (P-value=.389), 7. Sponsors, overall of the sponsor recieval is in the low level (recieved - Mean=1.90, not recieved- mean = 1.91) and no significantly different (P-value=.724),

When we analyst the 4 steps of participation we've found that the economic status, the social status, education, information, invitation and sponsor for the Chikungunya's prevention and control comparing to the people's participation is still results in a low participation and has no significal different except the benefits recognition of the household is in the moderate level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	13
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	24
ความรู้เรื่องโรคไข้วัดช้อยงลาย (Chikungunya Fever).....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
การกำหนดขนาดตัวอย่าง.....	39
วิธีการเลือกตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือเก็บข้อมูล.....	42
การตรวจสอบเครื่องมือ.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4 ผลการวิจัย.....	45
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพครอบครัว ของประชาชนใน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.....	46
การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุม โรคชิคุนกุนยา.....	51
การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ.....	65
5 สรุปอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
การอภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	86
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้ชิคุนกุนยา รายจังหวัด จำแนกตามวันเริ่มป่วยปี พ.ศ. 2552.....	2
2 แสดงการเลือกตัวอย่าง.....	40
3 จำนวนและร้อยละ ตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพของครอบครัวของ ประชาชนในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.....	46
4 ระดับการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนในการป้องกันและควบคุมโรค ชิคุนกุนยา ของประชาชนอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.....	51
5 ระดับการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการค้นหา วิเคราะห์ สาเหตุปัญหา ในการ ป้องกันและควบคุม โรคชิคุนกุนยา ของประชาชนอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีจำแนก ตามรายชื่อ.....	52
6 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 2 การวางแผน การดำเนินงาน ของประชาชนใน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ตามรายชื่อ.....	55
7 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 3 การร่วมรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและควบคุมโรคชิคุนกุนยาของประชาชนในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี รายชื่อ.....	60
8 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการ ป้องกันและควบคุมโรคชิคุนกุนยาของประชาชนในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี รายชื่อ.....	62
9 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้ชิคุนกุนยา โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามรายชื่อ.....	65
10 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้ชิคุนกุนยา โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามรายชื่อ.....	68
11 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้ ชิคุนกุนยา โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามระดับการศึกษา.....	70
12 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้ชิคุนกุนยา โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามสมาชิกครอบครัวที่มีสถานภาพทาง สังคมต่างกัน.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอชะร้งในการ ป้องกัน และควบคุมโรคไข้ฉุนุนยา ตามสมาชิกครอบครัวที่ได้รับและไม่ได้รับ คำแนะนำเชิญชวน.....	73
14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอชะร้งในการ ป้องกัน และควบคุมโรคไข้ฉุนุนยา ตามสมาชิกครอบครัวที่ได้รับข่าวสารต่างกัน....	74
15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอชะร้งในการ ป้องกัน และควบคุมโรคไข้ฉุนุนยา ตามสมาชิกครอบครัวที่เคยและไม่เคย ได้รับสิ่งสนับสนุน.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 อัตราป่วยโรคชุกุนกุนยาภาคใต้ตอนล่าง จำแนกรายจังหวัด พ.ศ.2551-2552.....	3
2 อัตราป่วยโรคชุกุนกุนยา พ.ศ. 2551-2552 จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	3
3 อัตราป่วยโรคชุกุนกุนยา พ.ศ. 2551-2552 ภาคใต้ตอนล่าง จำแนกรายเดือน รายจังหวัด...	4
4 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8